

ספר מלכים א', פרק ה', כו - פרק ו', יג

בפרשת השבוע אנו קוראים על בניית המשכן, ומפטירים בפרשה העוסקת בבנין בית המקדש הראשון על ידי שלמה המלך:

פרק ה: (כו) **וְה' נָתַן חֶכְמָה לְשִׁלְמֹה כְּאֲשֶׁר דָּבַר לוֹ, וּמַחֲמַת כֹּחַ וַיְהִי שְׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה, וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם** [כי אמנם חירם כרת ברית עם דוד מחמת שהיה איש מלחמה וכובש ארצות, והיה צריך את עזרתו, אבל עם שלמה כרת ברית מחמת חכמתו]. (כז) **וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִסּוּל שֶׁל אֲנָשִׁים מִכָּל יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הַמָּס שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ** שהיו עובדים עבורו בתוך גבול ישראל, לחטוב עצים קטנים יותר, שהיה שלמה זקוק גם להם לבנייה. (כח) **וַיִּשְׁלַח לְבְנוֹנָה -** אל חלק לבנון אשר בגבול ישראל, ולא היו עובדים ברציפות, אלא **עֶשְׂרֵת אֲלָפִים בַּחֹדֶשׁ, חֲלִיפוֹת -** והיו מתחלפים ביניהם, **חֹדֶשׁ יִהְיוּ בְלִבְנוֹן, וּשְׁנַיִם חֹדָשִׁים בְּבֵיתוֹ, וְאַדְנִיָּהם** היה ממונה **עַל הַמָּס,** להכריח כל אחד מהם לבוא בזמנו לעבודתו. (כט) **וַיְהִי לְשִׁלְמֹה מִן הַגְּבֻעוֹנִים וְשָׂר אֹמֹת שֶׁנִּשְׂאָרוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁבַע עֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ נִשְׂאָר סָבֵל,** לשאת את העצים מהלבנון שבגבול ארץ ישראל, ולהביא את העצים מחוף הים ביפו, שלשם שלח חירם את העצים שמארץ צור, וכן לשאת את האבנים ממקום חציבתם אל מקום בנייתם, **וּשְׁמַנִּים אֶלֶף אִישׁ חִצָּב בְּהָר.** (ל) ומנין פועלים אלו הוא **לְבַד מְשָׁרֵי הַנְּצָבִים לְשִׁלְמֹה אֲשֶׁר הָיוּ מִמוֹנִים עַל הַמְּלָאכָה,** והם היו **שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים** הממונים כל אחד על חמישים איש, **וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הַמִּמוֹנִים** כל אחד על חמש מאות איש, **הָרָדִים בְּעַם הָעֹשִׂים בְּמִלְאכָה.** (לא) **וַיִּצֹו הַמֶּלֶךְ, וַיִּסְעוּ אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת בְּכֹחוֹתָם, אֲבָנִים יְקֵרוֹת בְּאִיכוֹתָם,** והיו אלו אבני שיש טהור, **לְיִסֹּד הַבַּיִת אֲבָנֵי גִזִּית,** ושלא כמנהג העולם שאת יסודות הבית עושים מאבנים פחותות, כיון שבין כך אין רואים אותם לאחר הבניה, ציוה שלמה שגם את היסודות של בית המקדש יעשו מאבנים גדולות ויקרות. (לב) **וַיִּפְסְלוּ -** סיתתו וייפו **בְּנֵי שְׁלֹמֹה וּבְנֵי חִירָם וְהַגְּבָלִים** את האבנים שנחצבו ואת העצים שנכרתו, **וַיִּכְנִינוּ הָעֲצִים וְהָאֲבָנִים לְבָנוֹת הַבַּיִת,** ורק לאחר שהיו האבנים והעצים מוכנים לגמרי לבניה הביאו אותם אל הר הבית, באופן שלא היה צריך לעשות שם שום תיקון אלא רק להניח כל אבן וכל עץ במקומו.

פרק ו: (א) **וַיְהִי בְשִׁמּוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית בַּחֹדֶשׁ זו -** [אייר] **הוא החודש השני,** ומנין שנים זה נמנה **לְמַלְכּוּת שְׁלֹמֹה עַל יִשְׂרָאֵל,** שהיתה זו השנה הרביעית למלכותו, **וַיִּבֶן -** התחיל שלמה את בניית **הַבַּיִת לַה'.** (ב) **וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לַה', שְׁשִׁים אַמָּה אָרְפוֹ** והיינו ארבעים אמה ל'היכל', ששם היו המנורה השולחן והמזבח, ועשרים אמה ל'דביר', והוא קודש הקדשים, שם היה ארון הברית, **וְעֶשְׂרִים אַמָּה רְחִבּוֹ, וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ.** (ג) **וְהָאוֹלָם עַל פְּנֵי -** לפני **הַיִּכַל הַבַּיִת, עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְפוֹ עַל פְּנֵי רֹחַב הַבַּיִת,** כי אורך האולם היה מקביל אל רוחב ההיכל, **וְעֶשְׂרִים אַמָּה רְחִבּוֹ** של האולם **עַל פְּנֵי הַבַּיִת.** ונמצא שאורך הדביר ההיכל והאולם יחד היה שבעים אמה. (ד) **וַיַּעַשׂ לְבַיִת חֲלוֹנֵי שְׁקָפִים אֲטוּמִים -** חלונות רחבים כלפי חוץ וצרים כלפי פנים, כלומר 'שקופים' כלפי חוץ, שהעומד בחוץ נראה לו שהם חלונות רגילים, ו'אטומים' כלפי פנים, שהעומד בפנים רואה שהם צרים ואינם משמשים לאור, ועשה כן כדי להראות שאין הקדוש ברוך הוא צריך את האור מבחוץ כדי להאיר את תוך הבית. (ה) **וַיִּבֶן עַל קִיר הַבַּיִת יָצִיעַ סָבִיב אֶת קִירוֹת הַבַּיִת -** בנה שלמה בתוך ההיכל, בצמוד לקירות הבנין, יציע, והיינו כמו חדר נוסף ארוך וצר הצמוד לקיר, ועשה לו רק שלש דפנות, כי הדופן הרביעית היתה של הבית

עצמו, ועשה יציע זה **סָבִיב לְהִיכָל וְלְדָבָר** - בצד צפון ודרום של ההיכל, ובצד מערב שהוא סמוך לדביר, והיינו לקדש הקודשים [אך היה זה בתוך ההיכל, ולא בתוך קדש הקודשים], ולא עשה כן בצד מזרח, בסמוך לכותל האולם, ויעש **צְלָעוֹת סָבִיב** - את אותו יציע הבנוי מאבן ציפה בעצי ארזים סביב, וחילק את גובה חלל היציע לשלש קומות, על ידי עצי ארז נוספים. (א) **הַיְצִיעַ הַתַּחְתּוֹנָה, חֲמֵשׁ בְּאַמָּה רְחֹבָה, וְהַתִּיכְנָה שֵׁשׁ בְּאַמָּה רְחֹבָה, וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁבַע בְּאַמָּה רְחֹבָה**, ואף על פי שמצד ההיכל היה קיר היציע ישר וללא שינוי, הרי הקיר הפנימי של היציע, שהוא קיר ההיכל, היה משתנה מיציע ליציע, **פִּי מִגְרָעוֹת נָתַן לְבֵית סָבִיב חוּצָה** - כיון שנבנה קיר ההיכל בצורה מדורגת, באופן שלאחר כל חמש אמות בגובה הופחת עובי הקיר באמה אחת, כדי שיוכלו להניח את קורות העץ המשמשות כריצפת היציע האמצעית והעליונה על גבי קיר הבית השוקע פנימה, וכן את תקרת היציע העליון (מצודת דוד). **לְבִלְתִּי אַחֲזוּ בְּקִירוֹת הַבַּיִת** - כדי שלא יצטרך לקדוח חורים בקיר ההיכל עצמו לנעוץ שם את ראשי הקורות, ולכן בנה את הקיר בצורה מדורגת כלפי חוץ, שיוכל להניח בכל מדרגה את קורות העץ של היציעים. (ב) והטעם שלא קדח חורים בקירות הבית, **וְהַבַּיִת בְּהִפְּנֹתוֹ אָבֹן שְׁלֹמָה מִסָּע נִבְּנָה, וּמִקְבוֹת וְהִגְרָזוּן כָּל כְּלֵי בְרָזַל לֹא נִשְׁמַע בְּבֵית בְּהִפְּנֹתוֹ**, ולכן לא רצו לקדוח חורים באבני קירות ההיכל. (ג) מלבד החלוקה שהיתה בגובה היציע, לשלש קומות בנות חמש אמות כל אחת, היה כל יציע מחולק באורכו לשלשה תאים, ו**פְּתַח הַצְּלָע הַתִּיכְנָה** - הפתח של התא האמצעי מבין שלשת התאים, שדרכו נכנסים מההיכל אל התאים, **אֶל פְּתַח הַבַּיִת הַיְמָנִית**, והיינו בצד דרום, ובתוך היציעים היו פתחים מכל תא אל התאים הסמוכים אליו. ואחרי שנכנסו אל היציע התחתון, ו**בְּלוֹלִים** - במדרגות הבנויות בעיגול מסביב לעמוד אבן **יַעֲלוּ עַל הַתִּיכְנָה** - אל היציע האמצעי בגובהו, ו**מִן הַתִּיכְנָה** יעלו באותה הדרך **אֶל הַשְּׁלִישִׁים** - אל היציע השלישי בגובהו, שהוא העליון מכולם. (ד) ו**יָבִין שְׁלֹמָה אֶת הַבַּיִת** בבנין האבנים, ו**יִכְלֶהוּ** - סיים לבנות את חלק הבנין העשוי אבן, ו**וַיִּסְפֹּן אֶת הַבַּיִת** - בנה את תקרת הבית משתי שכבות של עצים, כדי שאם ידלפו מים מהתקרה העליונה לא יכנסו להיכל, אלא יעצרו מעל התקרה התחתונה, והשכבה התחתונה, שאותה רואים מתוך ההיכל, היתה **גְּבִים** - עצים מצויירים לנוי, ומעליהם היו נכנסים המים שהיו דולפים מלמעלה. ו**וַשְׁדֵּרֶת בְּאַרְזִים** - את השכבה העליונה, שאותה אין רואים מתוך ההיכל, אלא היא פונה לכיוון השמים, והיא התקרה העיקרית, עשה מעצי ארז חזקים. (ה) אחרי שגמר את בניית התקרה של ההיכל, ו**יָבִין אֶת הַיְצִיעַ עַל כָּל הַבַּיִת**, וכל אחד משלשת היציעים **חֲמֵשׁ אַמּוֹת הִיתָה קוֹמָתוֹ, וַיֵּאָחֲזוּ אֶת הַבַּיִת** - הניח את תקרתו של כל יציע על המגרעות שעשה בקיר ההיכל **בְּעֵצֵי אַרְזִים** שהניח על המגרעות. (ו) בעת שהסתיימה בניית התקרה של ההיכל, הושלמה בניית החלק החיצוני של בית המקדש, העשוי מאבנים וקורות, ועדיין לא הותחלה בניית החלק הפנימי, שנעשה מחיפוי של עצים, ולכן היה זה הזמן המתאים לנבואה שנאמרה לשלמה, ו**יְהִי דְבַר ה' אֵל שְׁלֹמָה לֵאמֹר**. (ז) **הַבַּיִת הַזֶּה**, אין העיקר שבו החלק של האבנים והעצים הנעשה על ידי האומנים, אלא העיקר הוא החלק **אֲשֶׁר אֵתָה בְּנָה**, ועניינו הוא שיתאחדו על ידו כל ישראל לעבוד את ה' יחד, **אִם תַּעֲשֶׂה כֵן וְתִלְדוּ בְּחֻקֹּתַי, וְאֵת מִשְׁפָּטֵי תַעֲשֶׂה, וְשִׁמְרַתְּ אֶת כָּל מִצְוֹתַי לְלֶכֶת בְּהֵם, וְהִקְמַתִּי אֶת דְּבָרֵי אֲתָדָּךְ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֵל דָּוִד אָבִיךָ**, כי מלכות בית דוד ובית המקדש היו מקושרים זה לזה, ותלויים זה בזה, וה' נתן את המלכות לבית דוד רק בתנאי שישמרו את תורתו ומצוותיו. (ח) ואם תעשה כן, אז **וְשִׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֶעֱזֹב אֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל**.

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

02-5005321